

Sygn. akt: X U 416/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu
w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Chlipała - Koziol

Protokolant: Mariola Lewandowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 listopada 2016 r. we W.

sprawy z odwołania wnioskodawcy **A. W.**

od decyzji strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 21.05.2014 r. znak: (...)

o zasiłek chorobowy

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. z dnia 21.05.2014 r. (znak: (...)) o tyle, że uchyla nałożony na wnioskodawcę A. W. obowiązek zwrotu odsetek w kwocie 9.231,47 zł, zaś w pozostałym zakresie odwołanie oddala;

II. orzeka, że koszty sądowe ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 maja 2014 r. (znak: (...)), wydaną wobec ubezpieczonego A. W., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. uchylił decyzję z dnia 23 sierpnia 2013 r. (nr sprawy: (...)) i orzekł brak prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r. oraz od dnia 26 czerwca 2013 r. do dnia 26 sierpnia 2013 r. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o., a także zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 62 953,01 zł, na którą składa się należność główna (53 721,54 zł) oraz odsetki (9 231,47 zł).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z posiadanej dokumentacji wynika, że u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w K. odwołujący został zgłoszony do ubezpieczeń od dnia 19 lipca 2012 r. Za okres od dnia 1 października 2012 r. do dnia 14 października 2012 r. oraz od dnia 10 kwietnia 2013 r. do dnia 23 kwietnia 2013 r. płatnik składek wypłacił wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy. Na podstawie przedłożonej dokumentacji Inspektorat w K. zrealizował wypłatę zasiłku chorobowego za okres od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r. W wyniku postępowania wyjaśniającego, dotyczącego prawidłowości podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz prawidłowości ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek Inspektorat w K. ustalił (czego wyrazem było wydanie decyzji z dnia 22.04.2014 r. – znak (...)), że odwołujący jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom od dnia 19 lipca 2012 r. Niezdolność do pracy powstała więc w okresie, kiedy odwołujący nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu, co wyklucza prawo do świadczeń pieniężnych z tytułu choroby i macierzyństwa, w tym zasiłku chorobowego od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r. oraz od dnia 26 czerwca 2013 r. do dnia 26 sierpnia 2013 r. Z posiadanej dokumentacji wynika także, że w dniu 23 lutego 2013 r. odwołujący wykorzystał okres zasiłkowy wynoszący 182 dni.

Z uwagi na to, że ubezpieczony nie ma prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r. oraz od dnia 26 czerwca 2013 r. do dnia 26 sierpnia 2013 r., a także zasiłek za okres od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r. został nienależnie wypłacony, odwołujący ma obowiązek zwrotu tych świadczeń w terminie miesiąca od daty doręczenia decyzji, wraz z odsetkami naliczonymi od dnia wypłaty świadczenia do dnia wydania decyzji w kwocie łącznej 62 953,01 zł.

Od opisanej decyzji odwołanie w dniu 26 czerwca 2014 r. (data stempla pocztowego) wniósł ubezpieczony, A. W., zaskarżając decyzję w całości (k. 2 – 6).

Zaskarżonej decyzji odwołujący zarzucił:

- naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść zaskarżonej decyzji poprzez przyjęcie, że nieprawomocna decyzja o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym może być podstawą do wydania decyzji o braku prawa do zasiłku chorobowego;
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonej decyzji i mający wpływ na jej treść poprzez przyjęcie, że odwołujący od dnia 19.12.2012 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym i jego niezdolność do pracy powstała w czasie, kiedy nie podlegał on ubezpieczeniu chorobowemu, co w konsekwencji spowodowało naruszenie prawa materialnego:
 - a) art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, polegające na jego błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu poprzez orzeczenie braku prawa do zasiłku chorobowego za okres od 15.10.2012 r. do 26.03.2013 r. oraz od 26.06.2013 r. do 26.08.2013 r.;
 - b) art. 66 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz art. 84 ust. 1, ust. 2, ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, polegające na jego błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu poprzez orzeczenie, że zasiłek za okres od 15.10.2012 r. do 26.03.2013 r. oraz od 26.06.2013 r. do 26.08.2013 r. został niewłaściwie wypłacony i odwołujący ma obowiązek jego zwrotu wraz z odsetkami.

Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie odwołującemu prawa do zasiłku chorobowego za okres od 15.10.2012 r. do 26.03.2013 r. oraz od 26.06.2013 r. do 26.08.2013 r. i nieorzekanie obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie odwołujący wskazał, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy powołał się na decyzję ZUS z dnia 22.04.2014 r. (znak (...)), którą stwierdzono, że odwołujący od dnia 19.12.2012 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym i wadliwie uznał, że w/w decyzja, która jeszcze nie jest prawomocna, może być podstawą do wydania zaskarżonej decyzji. W ocenie odwołującego wydanie decyzji o braku prawa do zasiłku chorobowego winno być poprzedzone wydaniem decyzji o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym (jak to miało miejsce w niniejszej sprawie), z tym zastrzeżeniem, że pierwsza decyzja musi już być prawomocna. Nie można opierać się na orzeczeniu, które nie wywołuje jeszcze skutków prawnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Organ rentowy podtrzymał argumentację zaprezentowaną w treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji (k. 10, 11).

Postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie do czasu prawomocnego zakończenia przed Sądem Okręgowym postępowania w sprawie z odwołania ubezpieczonego od decyzji Oddziału ZUS w P. z dnia 22 kwietnia 2014 r. (znak (...) - (...)) stwierdzającej, że odwołujący nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w okresie od dnia 19 lipca 2012 r. (k. 13).

Postanowieniem z dnia 29 marca 2016 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjął postępowanie w sprawie (k. 24).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. W. w okresie od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r. pobierał zasiłek chorobowy z tytułu ubezpieczenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. Decyzją z dnia 22 kwietnia 2014 r. (nr (...) - (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. Inspektorat w K. stwierdził, że odwołujący jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 19 lipca 2012 r. Decyzję wydano w oparciu o ustalenie, że w spółce, w której ubezpieczony podjął zatrudnienie, posiada on 99 % udziałów, zatem brak jest podporządkowania pracowniczego, jak również nie zachodzi przesłanka odpłatności pracy, skoro do przesunięcia majątkowego dochodzi w ramach majątku samego wspólnika. Organ rentowy podniósł, że prawdziwą przyczyną zawartej w dniu 19 lipca 2012 r. umowy o pracę nie była potrzeba zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku prezesa zarządu (...) sp. z o.o., zaś zbycie jednego z posiadanych przez ubezpieczonego udziałów nie miało na celu zawarcie umowy ze spółką celem świadczenia pracy, lecz zapewnienie odwołującemu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, związanych z długotrwałym przebywaniem na zwolnieniu lekarskim, natomiast dokumenty, które znajdują się w aktach osobowych ubezpieczonego zostały sporządzone w celu uwiarygodnienia tej umowy. W tej sytuacji zawartą w dniu 19 lipca 2012 r. umowę o pracę organ rentowy uznał za nieważną w myśl art. 83 § 1 k.c.

Od powyższej decyzji wnioskodawca wniósł odwołanie, które zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wydanym w sprawie o sygn. akt III U 605/14. Apelację od rzeczonego wyroku wywiódł ubezpieczony, A. W.. Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 706/15 Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych prawomocnie oddalił apelację.

Decyzją z dnia 23 sierpnia 2013 r. (nr sprawy: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. Inspektorat w K. odmówił odwołującemu prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 26 czerwca 2013 r. do dnia 29 lipca 2013 r. Z posiadanej przez organ rentowy dokumentacji wynikało, iż z dniem 30 czerwca 2013 r. wnioskodawca wykorzystał pełny okres zasiłkowy, wynoszący 182 dni.

Decyzją z dnia 21 maja 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. uchylił decyzję z dnia 23 sierpnia 2013 r. (nr sprawy: (...)) i orzekł brak prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r. oraz od dnia 26 czerwca 2013 r. do dnia 26 sierpnia 2013 r. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o., a także zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 62 953,01 zł, na którą składa się należność główna (53 721,54 zł) oraz odsetki (9 231,47 zł). Po upływie jednego miesiąca od dnia doręczenia decyzji, jeżeli w tym terminie należności nie zostaną zwrócone, organ rentowy zastrzegł dalsze naliczanie odsetek od dnia następującego po dniu doręczenia decyzji do dnia uregulowania całej należności. Organ rentowy wskazał, że odsetki od nienależnie pobranego świadczenia naliczał od dnia wypłaty świadczenia za dany okres do dnia wydania decyzji.

Dowód: Akta ubezpieczeniowe organu rentowego (w załączeniu do akt sprawy)

Akta sprawy, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w Koninie – sygn. akt III U 605/14 (w załączeniu do akt sprawy)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy A. W. od decyzji organu rentowego z dnia 21 maja 2014 r. podlegało uwzględnieniu w części dotyczącej nieprawidłowego sposobu naliczania przez organ rentowy odsetek od nienależnie pobranych świadczeń.

Zgodnie z prawomocną decyzją organu rentowego z dnia 22 kwietnia 2014 r. (nr: (...) - (...)) wnioskodawca od dnia 19 lipca 2012 r. nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, w tym ubezpieczeniu chorobowemu, z tytułu

zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. Nie istniał także w tym okresie inny tytuł ubezpieczenia obowiązkowego, wnioskodawca nie był również zgłoszony do ubezpieczenia dobrowolnego.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Nie budzi wątpliwości Sądu, że niezdolność do pracy odwołującego, która powstała w dniu 1 października 2012 r., w dniu 10 kwietnia 2013 r. a następnie w dniu 26 czerwca 2013 r. nie była niezdolnością do pracy z powodu choroby powstałą w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, skoro począwszy od dnia 19 lipca 2012 r. wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniom społecznym.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11 (zgodnie z którym jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek). Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Zważywszy więc, że wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy za okres od dnia 15 października 2012 r. do dnia 26 marca 2013 r., mimo iż niezdolność do pracy z powodu choroby nie powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, świadczenie to uznać należy za nienależnie pobrane, i jako takie podlegające obowiązkowi zwrotu. Tym samym decyzja organu rentowego z dnia 21 maja 2014 r. (znak: (...)) odpowiadała prawu w części dotyczącej nałożenia na wnioskodawcę zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego w łącznej kwocie 53 721,54 zł (a więc w kwocie odpowiadającej wartości pobranego zasiłku chorobowego).

Nie znajduje natomiast uzasadnienia na gruncie przepisów prawa i utrwalonych poglądów judykatury stanowisko organu rentowego co do sposobu naliczania odsetek od świadczenia nienależnie pobranego.

W wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. (sygn. akt I UK 210/09, LEX nr 585713) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że odesłanie do zasad prawa cywilnego w art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie dotyczy określenia terminu, od którego dłużnik pobierający nienależnie świadczenie z ubezpieczenia społecznego spóźnia się z jego zwrotem. Nie jest to materia zasad prawa cywilnego, lecz prawa ubezpieczeń społecznych. Określenia terminu, od którego należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych, a nie w prawie cywilnym.

Rozwinięcie powyższego stanowiska Sądu Najwyższego nastąpiło w licznych orzeczeniach sądów apelacyjnych, zajmujących się materią przedmiotowego zagadnienia. I tak w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt III AUa 229/13, LEX nr 1391864) Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, że żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego – art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek.

W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 21 marca 2013 r. (sygn. akt III AUa 1311/12), wskazując, że dopiero od dnia następnego po dacie doręczenia ubezpieczonemu decyzji należy liczyć stan

opóźnienia w zwrocie organowi nienależnie pobranych świadczeń (...) Tym samym brak było podstaw do obciążania wnioskodawcy odsetkami za okres sprzed wydania decyzji, jak to uczynił organ rentowy w jej treści.

W wyroku z dnia 28 stycznia 2016 r. (sygn. akt III AUa 736/15, LEX nr 2025563) Sąd Apelacyjny w Poznaniu podkreślił, iż Nie można utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 u.s.u.s. i art. 138 u.e.r.f.u.s., uważane za nienależne, podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Zatem organ rentowy powinien naliczać odsetki ustawowe od nienależnie pobranego świadczenia od dnia doręczenia osobie zobowiązanej decyzji obligującej do zwrotu takiego świadczenia, gdyż dopiero od tej daty osoba taka pozostaje w zwłoce ze spełnieniem świadczenia.

Uwzględniając powyższe, należy, w ocenie Sądu, uznać za nietrafne stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym stosując ogólne zasady prawa cywilnego, zasadnym jest żądanie od odwołującego zwrotu odsetek za okres od dnia następnego po dniu wypłaty świadczenia do dnia wydania decyzji.

Wobec powyższego, **w punkcie I sentencji wyroku**, działając na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w części w ten sposób, że uchylił nałożony na wnioskodawcę A. W. obowiązek zwrotu odsetek w kwocie 9 231,47 zł. W pozostałym zakresie, a więc w zakresie dotyczącym obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w postaci zasiłku chorobowego w kwocie 53 721,54 zł, Sąd odwołanie oddalił.

W **punkcie II sentencji wyroku** Sąd zaliczył koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa, gdyż strony postępowania zwolnione były od obowiązku ich poniesienia z mocy art. 94 i art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.